

יג. כפת חברו ופתח עליו את שטף הנהר, וטבע למות; אם מת בכח ראשון של המים (שהיה סמוך למים, ומיד שטפוהו המים. רש"י. וערמ"ה) – חייב. ואם בכח שני (שהניחו רחוק קצת. רש"י) – פטור, שאינו אלא 'גרמא'.

דף עח

קסט. מה דין הרוצח במקרים הבאים:

- א. הרג את הגוסס.
  - ב. הרג 'גוסס בידי אדם'.
  - ג. הרג את הטריפה.
  - ד. כמה אנשים הכו אחד בכמה הכאות, ומת.
- א. ההורג את הגוסס בידי שמים – חייב מיתה.

ב. הרג 'גוסס בידי אדם', כגון אדם חבול ומוכה, אבל אין סימני חיותו חתוכים – תלוי הדבר במחלוקת חכמים ורבי יהודה בן בתירא.

פסק הרמב"ם (רוצח ב,ז) כחכמים, שאין ב"ד ממיתים את ההורג את הגוסס בידי אדם. (ובספר הישר (תשובה פז) כתב דסתם משנה (בערכין ו:): כרבי יהודה. וצ"ע).

ג. ההורג את הטריפה – פטור ממיתת ב"ד. ודוקא כשהרופאים אומרים שאין לאדם זה רפואה. (עפ"י רמב"ם הל' רוצח ב,ח).

ד. הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות ומת; אם בבת אחת הכוהו – פטורים ממיתה (איש כי יכה – ולא שנים (רש"י. וע' ערול"ג). ואם בזה אחר זה – לדברי חכמים כולם פטורים ולרבי יהודה בן בתירא האחרון חייב מפני שקירב את מיתתו.

קסט. מה הדין במקרים הבאים?

- א. אדם 'טריפה' שהרג את הנפש או רבע.
- ב. עדים שהם 'טריפה' שהעידו באחד שחייב מיתה, והוזמו.
- ג. שור של אדם טריפה, שהרג אדם.
- ד. שור טריפה שהרג אדם.

א. אדם טריפה שהרג; אם עשה כן בפני בית דין, הרי הם דנים אותו למיתה על פי ראייתם. ואם לאו – אי אפשר לדונו, מפני שזו עדות שאי אתה יכול להזימה, שאילו יוזמו לא ייענשו כי אדם טריפה רצו להרוג. רק כשראוהו ב"ד ביום דנים אותו אבל בלילה לא, שאין תחילת דין בלילה וצריכים ל'עדות' (תוס'). יש מי שכתב, דוקא כשנתכוונו להיות 'בית דין' על הדבר בשעה שראו (ע' אבני נזר אה"ע צו). ולכאורה אין נראה כן מסתימת הסוגיא בב"ב ק"ג-ק"ד ומשמעות רשב"ם שם. וצ"ע).

ב. עדי טריפה – רבא אמר: נהרגים. ורב אשי פטר, לפי שאם יזימו את זוממיהם, אין זוממיהן במיתה (כי להרוג 'טריפה' באו), ולפי שאינם בזוממי זוממים' אין זו עדות כשרה. הלכה כרב אשי (רמב"ם עדות כ,ז).

ג. שור של טריפה שהרג את האדם – פטור מסקילה (השור יסקל וגם בעליו יומת – כל שאין אני קורא בו בעליו יותר, אין אני קורא בו השור יסקל. יש לעיין כשנטרף בין הנגיחה לשעת העמדה בדין (ע' אילת השחר ב"ק מד:).

ד. שור טריפה שהרג – רבא מחייב ורב אשי פוטר, משום הקש מיתת השור למיתת בעליו. הלכה כרב אשי. (רמב"ם נזקי ממון י,ז).

קע. המכה את חברו באבן או באגרופ – מה הדין במקרים הבאים?

- א. אמדוהו למיתה, וחיה.
  - ב. אמדוהו למיתה, והקל ממה שהיה ולאחר מכן הכביד ומת.
  - ג. אמדוהו לחיים, ומת.
- א. אמדוהו למיתה, וחיה – פטור ממיתה (לפרש"י, לחכמים למדו זאת מיתור הכתוב ולא ימות. ולהתוס' אין צריך קרא לפטור), וחייב בכל תשלומי נזיקין, נזק צער וכו'.

ב. אמדוהו למיתה, והקל ממה שהיה (אבל לא הבריא. ראשונים) ואחר כך הכביד ומת; לדברי חכמים חייב מיתה, ולרבי נחמיה כשהקל אומדים אותו שנית ואם אמדוהו באותה שעה לחיים – נפטר הלה ממיתה ומשלם תשלומי נזיקין ליורשים כפי האומד השני, כמה היה יפה קודם הכאה וכמה הוא יפה אחר הכאה. הרמב"ם (רוצח ד,ה) פסק כחכמים, שנהרג עליו.

ג. אמדוהו לחיים ומת – פטור ממיתה (וחייב ממון ליורשים. רש"י. והתוס' הקשו קצת על טעם הדבר). מהרש"א כתב שלרבי נחמיה פטור ממון [ורק לחכמים חייב מיתור הכתוב]. וחזון איש חלק.

דף עט

קעא. מה דין הרוצח במקרים הבאים?

- א. נתכוין להכאה הפוטרת, [כגון להרוג בהמה או עכו"ם או נפל, או הכאה על מתניו שאינה הורגת], והכה הכאה המחייבת – הכאה שיש בה כדי להמית והמית ישראל בן קיימא.
- ב. נתכוין להרוג ישראל זה והרג ישראל אחר.
- ג. נתכוין להרוג לאחד משני אנשים העומדים לפניו, ללא כוונה לאדם מסוים, והרג אחד מהם.
- ד. נתכוין לאדם מסוים, כסבור הוא ראובן ונמצא שמעון.
- ה. חבורת אנשים מישראל ואחד מהם עכו"ם, וזרק אבן לתוכם והרג ישראל.
- א. נתכוין להכאה פוטרת והכה הכאה מחייבת – פטור.